

KOMMUNEPLAN FOR LILLEHAMMER

SAMFUNNSDEL 2014–2027

Vedtatt av Lillehammer kommunestyre 20. februar 2014

Forsidefoto: Esben Haa kenstad Foto: Jørgen Skaug, LKK

SAMARBEID

INVITASJON TIL SAMARBEID

Med Kommuneplan for Lillehammer, Samfunnsdel 2014-2027, inviterer kommunestyret til bredt samarbeid om videre utvikling av Lillehammersamfunnet.

Kommuneplanen handler om hvordan vi vil ha det på flere viktige samfunnsområder, og noe av det som må gjøres for å komme dit. Mange må engasjere seg for at vi skal få til dette slik vi ønsker.

Det er godt å bo i Lillehammer. Det vil vi at flere skal få ta del i. Lillehammer har et godt navn både nasjonalt og internasjonalt. Begge deler er gode utgangspunkt for å skape samfunnsutviklingen som kommuneplanen legger opp til.

Planen inneholder også noen samarbeidsprosjekter. Dette er områder hvor mange samfunnsaktører må jobbe sammen for at Lillehammer skal bli enda bedre. Vi håper du vil være med!

Med vennlig hilsen

Fotograf Kirsti Hovde

Espen Granberg Johnsen
ORDFØRER

Christian Fotland
RÅDMANN

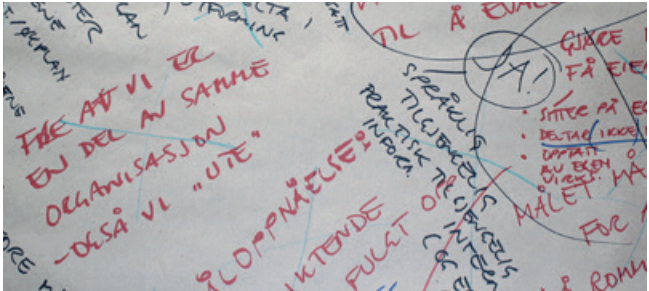

Foto: Harald Gundersen

Planen tar hensyn til lovverket, nasjonale føringer, planretningslinjer, rikspolitiske retningslinjer, stortingsmeldinger, regionale planer, kommuneplaner og innspill.

INNHOOLD

Invitasjon til samarbeid	3
Kommuneplanens samfunnsdel	7
Kommune og samfunn	8
Hvordan er det i Lillehammer?	10
Befolkningsutvikling	13
Arealpolitikk	14
Viktige samfunnsområder	19
Bygge, bo og leve	20
Oppvekst og utdanning	22
Helse og omsorg	24
Kultur og idrett	26
By- og næringsutvikling	28
Samferdsel og transport	30
Klima og miljø	32
Samfunnssikkerhet og beredskap	34
Samarbeidsprosjekter	36
Noen tall	38
Municipal master plan	41

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Kommuneplanens samfunnsdel gjelder hele Lillehammer-samfunnet. Den handler om mennesker og menneskers liv, og sier noe om hvordan Lillehammer er – nå og i fremtiden.

Plan- og bygningsloven pålegger kommunene å ha en kommuneplan. Planlegging skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.

Samarbeid er det viktigste stikkordet i denne kommuneplanens samfunnsdel. Andre myndigheter, innbyggere, næringsliv, organisasjoner, lag og foreninger, institusjoner og besøkende - alle er viktige parter og samarbeidspartnere i arbeidet med å utnytte muligheter og løse problemer.

Det er kommunestyret som bestemmer hva som står i en kommuneplan. Men mange har vært med på å påvirke innholdet.

KOMMUNE OG SAMFUNN

Samfunnsdelen gjelder hele kommunen, by, bydeler, grendelag og bygdesamfunn. En god utvikling av Lillehammer-samfunnet er avhengig av samarbeid mellom kommunen, innbyggerne, næringsliv, nabokommuner og regionale/statlige myndigheter. Derfor inneholder samfunnsdelen også noen samarbeidsprosjekter som krever at mange deltar og bidrar.

Planen viser mål for viktige samfunnsområder. De sier også hva Lillehammer kommune skal gjøre. Årlig behandling av kommuneplanens handlingsdel, andre planer og kommunens årsbudsjett bestemmer hvilke tiltak og når de skal gjennomføres. Beslutninger i storting og regjering har dessuten stor betydning for kommunens oppgaver og økonomi.

Planlegging skal fremme bærekraftig utvikling. I Lillehammer mener vi at bærekraftig utvikling også betyr god folkehelse. Hensynet til folkehelsen skal derfor veie tungt i all kommunal virksomhet i perioden.

Alt kan gjøres bedre skal være en rettesnor i kommunens daglige arbeid.

Lillehammer kommune vil ha en sunn økonomi. Årlig driftsresultat på 3-5 % er målet. Slik vil kommunen ha tilstrekkelig med midler til avsetninger, investeringer og endringer.

Kommunen er for innadvendt (innspill)

Kommunen skal

- **behandle innbyggerne likeverdig**, uavhengig av kjønn, alder, seksuell legning, sosial status, etnisitet og funksjonsevne
- være **åpen og tilgjengelig**, og ingen skal behøve å forholde seg til flere kontorer og ansatte enn strengt tatt nødvendig
- ta særlig hensyn til **miljø, folkehelse, samfunnsikkerhet og universell utforming og økt tilgjengelighet**. Dette skal gå fram av alle saker som skal til politisk behandling, og i større saker der det er administrasjonen som bestemmer
- **videreutvikle lokaldemokratiet** gjennom bredt samarbeid om nye løsninger for å utnytte muligheter og løse problemer
- ikke la **kommune- og fylkesgrenser hindre samarbeid** om løsninger for god samfunnsutvikling
- aktivt bruke **tidlig kontakt med utbyggere og inngå utbyggingsavtaler** for å fremme mål og hensyn slik de går fram av kommuneplaner
- **aktivt søke kunnskap hos og inngå forpliktende samarbeid med** nasjonale og internasjonale forsknings- og kompetansemiljøer, næringsliv, frivillige aktører og andre offentlige instanser for å videreutvikle kommunale tjenester, og Lillehammer som lokalsamfunn

HVORDAN ER DET I LILLEHAMMER?

Folk er fornøyde med byen sin. Det er godt å bo både i by og grend, og vi må tørre å si det. Statistikk og undersøkelser viser det samme. Folk lever lengre enn gjennomsnittet for landet, og mange har høyere utdanning. Det er lite vold og kriminalitet.

Lillehammer er småbyen med storbytilbudene, sier mange. Byen har et godt navn i inn- og utland og er kjent som kulturby, idrettsby og OL-byen. Vi har god tilgang på arbeidsplasser, natur og fjell i umiddelbar nærhet, variert fritidstilbud, sterke utdannings- og forskningsmiljøer. Noen synes at kommunen kan gjøre mer, være mer aktiv i å støtte næringslivet og få ny næringsvirksomhet til byen.

4500 høgskolestudenter er en viktig del av Lillehammer-samfunnet. Vi ser gjerne at flere blir boende etter fullførte studier.

De fleste får dekket grunnleggende behov som tilhørighet, bolig, arbeid, utdanning, helse, aktiv fritid, men det er også folk som sliter. Ungdom som ikke fullfører videregående utdanning, og folk som lever under fattigdomsgrensa. Ikke flere på Lillehammer enn gjennomsnitt for landet, men kanskje er det verre å ha problemer i en kommune hvor det synes som mange har det så bra?

“ *Lillehammer har et fantastisk omdømme
(Einar Busterud, tidligere ordfører i Hamar)*

Befolkningsutvikling

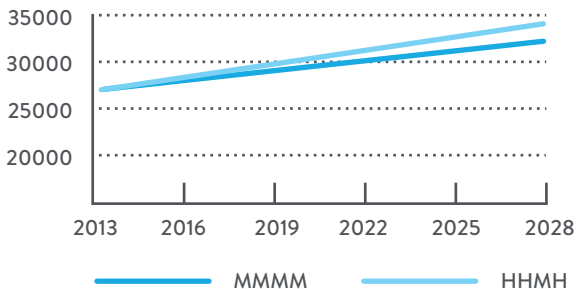
Lillehammer har siden 2006 hatt en årlig folkevekst rett under 1 %. Tilflytting har bidratt til veksten. Fram mot år 2040 vil Lillehammer oppleve en vekst i den andelen av befolkningen som er 67 år og eldre. Denne aldersgruppen vil i årene fremover stige raskere enn gruppen med arbeidsføre. Ujevnheten mellom aldersgruppene gir utfordringer, både når det gjelder bolig, arbeid og omsorg.

I denne kommuneplanen videreføres målet om en befolkningsvekst som stiger fra 1 % til 1,5 % i løpet av planperioden. Det betyr 32.000 innbyggere i 2027. For å nå målet må folk flytte til Lillehammer og bli boende. Skole- og barnehagekapasiteten vil være tilstrekkelig fram til 2018/2020, forutsatt at kapasiteten i skolekretsene utnyttes, og at utbygging skjer slik kommuneplanens arealdel legger opp til.

Sammensetningen i befolkningen vil høyst sannsynlig holde seg noenlunde slik den er i dag de neste ti årene. Økningen i antall eldre lar vente litt på seg, så det er noe tid til å finne nye løsninger for økende pleie- og omsorgsbehov.

Tilflytting fra utlandet vil sannsynligvis fortsatt bidra til befolkningsveksten. Også derfor er det viktig å gi det internasjonale Lillehammer oppmerksomhet.

Vi vet ikke nok om langsiktig virkning av forskjeller i oppvekstmiljøet. Vi vet også for lite om hva som gjør at folk flytter inn og ut. Vi må sørge for nok kunnskap til å kunne samles om de riktige tiltakene.

Figuren viser folketallsutviklingen basert på Statistisk sentralbyrå (SSB) sine beregninger. Det laveste (MMMM) tilsvarer en befolkningsvekst på om lag 1 % årlig, det høyeste (HHMH) om lag 1,5 %.

Arealpolitikk

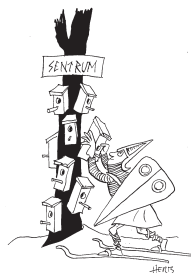
Hvor og hvordan skal vi bygge ut, og hva skal vi spare til nye generasjoner? Noen av svarene finnes i kommuneplanens arealdel som gjelder til 2024. Byvekst og boligbygging skal i hovedsak skje på arealer som allerede er bebyggt, gjerne i kombinasjon med næringsvirksomhet. Hensikten er en kompakt by med lite bilbruk, effektiv arealbruk og stor miljøgevinst.

Handelsvirksomhet i sentrum er høyt prioritert, og det er åpnet for økt handel (kjøpesenter) i tilknytning til Storgata. Andre handelsentra i byområdene er Strandtorget, Rosenlund i Nordre Ål, Hage i Søre Ål og Røyslimoen.

Utbygging skal særlig skje i aksene sør – nord og i lia bak byen. Mest som fortetting i sentrum og nord for bysentrum. For å ivareta produktiv landbruksareal ønsker Lillehammer kommune i størst mulig grad å skjerme produktiv dyrket jord sør og nord for byen mot utbygging.

God bokvalitet i bygdesamfunnene i kommunen skal sikres gjennom utvikling av mindre boligfelter, og fortetting av eksisterende bebyggelse.

Omforming av næringsarealer i Nordre Ål vil få stor betydning for framtidig utvikling av byen, også fordi boligbehov ut over 2024 kan dekkes her. Er det mulig å fortette og kombinere bolig og næring på en måte som sikrer god

bokkvalitet? Dette er blant spørsmålene som må stilles når det gjelder langsiktig byutvikling.

Vern og utbygging, begge deler er avhengig av godt samarbeid mellom kommune, organisasjoner, grunneiere, utbygger og enkeltindivider. Forvaltning av Mjøsa og fjellområdene fra Hafjell til Sjusjøen er eksempler som også krever samarbeid på tvers av kommune- og fylkesgrenser.

Det er forskjell på å justere Lillehammer med utgangspunkt i «verden av i går», og å utvikle byen som en forberedelse på en fremtid (innspill)

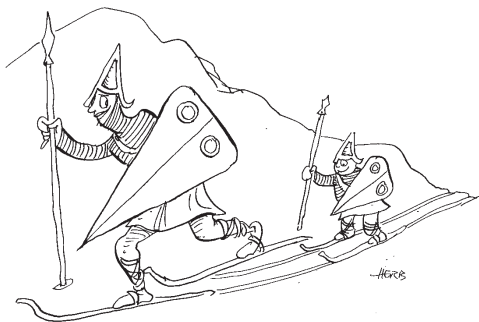
Foto: Bjørn Riise

VIKTIGE SAMFUNNSOMRÅDER

Bærekraftig utvikling

Planlegging skal fremme bærekraftig utvikling, sier plan- og bygningsloven. For Lillehammer i 2027 betyr det at kommunen har

- bidratt til å nå målet om 30 % reduksjon av klimagasser innen 2020 (ift nivået i 1990)
- tatt sin del av ansvaret for å sikre høy nasjonal selvforsyning av mat
- oppnådd at minst 90 % fullfører videregående utdanning
- sysselsettingsutvikling minimum i takt med befolkningsutvikling

Videre er det samfunnsområdenes mål og hvordan de skal nås som skal bidra til bærekraftig utvikling. Til sammen skal dette legges til grunn for planlegging og prioritering fram mot 2027.

Bygge, bo og leve

Boligtilbudet har stor betydning for at folk skal flytte til og bli boende i Lillehammertraktene. Derfor er boliger og boligbygging viktig for næringsliv og arbeidsplasser.

Lillehammer har et godt utvalg av småhus, eneboliger og sentrumsnære leiligheter i høyere prisklasse. Det er få rimelege leiligheter. I Norge er boligprisene slik at mange sliter med å komme seg inn på boligmarkedet, og det gjelder også Lillehammer. Dette rammer først og fremst unge og andre vanskeligstilte.

Å ha et hjem er grunnleggende for opplevelse av trygghet og tilhørighet. Å skaffe seg en bolig er i utgangspunktet den enkeltes ansvar, men kommunen skal bistå dem som av ulike grunner ikke mestrer det.

Slik vil vi ha det

- Boligtilbud er tilpasset behov i ulike aldersgrupper og ulike forutsetninger for å være i boligmarkedet.
- I boligområder legges det vekt på estetikk, god byggekikk, bruk av miljøvennlige materialer, energibruk basert på fornybare ressurser, gode byrom og andre bokvaliteter.

Dette må gjøres

- Utvikle samarbeidet mellom offentlige myndigheter og private aktører om utbygging av tilstrekkelig antall boliger for ulike befolkningsgrupper og boligbehov.
- Utvikle og få godkjent nok arealer/tomter til boligformål.

Lillehammer kommunes oppgaver

- Avsette tilstrekkelige og attraktive arealer for ulike boligtyper og boformer i kommuneplanens arealdel.
- Innta en aktiv rolle i å anskaffe og klargjøre tomter og legge til rette for boligbygging.
- Sørge for å ha et variert og tilstrekkelig boligtilbud for ulike grupper midlertidig og varig vanskeligstilte på boligmarkedet.

Slik ser vi om vi er på rett veg

- Antall og typer boenheter som bygges pr år.
- Gjennomstrømning i kommunale boliger.
- Boligpriser.

Boligfelleskap er en gruppe selvstendige boliger med stue, kjøkken, bad og ett eller flere soverom, der beboerne i tillegg har noen fellesrom og noe samvirke i hverdagen.

Oppvekst og utdanning

Oppvekst er først og fremst familiens ansvar. Men mange i samfunnet har et medansvar: skole, nærmiljø, kommunen og frivillige organisasjoner.

Lillehammer har et bra oppvekstmiljø. Men også i Lillehammer har vi barnefattigdom, ungdom som ikke fullfører videregående skole og økt antall unge på sosialhjelp. Hver enkelt er én for mye.

Kunnskap skal være med å bygge fremtidens Lillehammer. Gjennom å gi våre barn kunnskap og lærelyst legger vi grunnlag for byens utvikling. Alle barn og unge skal ha utbytte av skolegang – sosialt og faglig. Alle barn og unge skal ha muligheter for meningsfulle aktiviteter i fritiden. Alle skal gis likeverdige muligheter for å oppleve mestring.

Slik vil vi ha det

- Barn og unge i Lillehammer trives, opplever sosial tilhørighet og mestring hjemme, i nærmiljøet, i barnehage og på skole.
- Barn og unge har trygghet og mulighet til å ferdes fritt.
- Skolegangen gir alle barn et godt kunnskapsgrunnlag.
- Barn og unge utvikler sterk bevissthet om helse og miljø.

Dette må gjøres

- Involvere aktuelle samfunnsaktører, både offentlige, private og frivillige, i arbeidet med å skape et godt oppvekstmiljø.

- Utvikle et bredt nok tilbud til at alle gis muligheter til å opparbeide sosiale ferdigheter og utvikle egne interesser.
- Legge til rette for fysisk aktivitet i barnehage og skole, og gjennom et variert fritidstilbud.
- Utvikle trygge skoleveier, godt kollektivtransporttilbud og ordninger for at unge trygt kan ferdes på kveldstid.

Lillehammer kommunes oppgaver

- Sørge for at alle går ut av grunnskolen med gode ferdigheter.
- Sørge for at alle elever får faglige utfordringer og opplever mestring.
- Sette inn effektive tiltak så raskt som mulig etter at problemer er oppdaget og kartlagt.
- Videreutvikle tverrfaglig samarbeid rundt de som trenger ekstra oppfølging.

Slik ser vi om vi er på rett veg

- Kartlegging og undersøkelser av kunnskap, læringsutbytte og læringsmiljø.
- Antall elever som fullfører videregående skole.
- Ungdomsundersøkelsen, som gjennomføres hvert 3. år blant unge i alderen 13–17 år.

Faksimile GD

Freske innspill om Lillehammers framtid

Ungdommen var invitert til å komme med sine forslag til hvordan Lillehammer skal bli et bærekraftig lokalsamfunn på folkeskoleettersdag kveld. Det var ikke så dumt.

Helse og omsorg

Kommunen får stadig flere oppgaver. Samtidig øker antall eldre og behovet for helsetjenester. Det må derfor finnes nye måter å løse oppgavene på.

Forskning viser at helse henger sammen med blant annet utdanning og inntekt. Samfunnet skal i størst mulig grad motvirke slike forskjeller. Alle har ansvar for eget liv og egen helse. Alle som har behov for det skal få nødvendig behandling av et tilgjengelig og kompetent hjelpeapparat. Noen vil ha behov for hjelp til selvhjelp for å mestre livsproblemer.

Slik vil vi ha det

- Alle gis nødvendig helsehjelp og reell mulighet til å oppleve tilhørighet og mestring av egen hverdag.
- Alle skal kunne bo i eget hjem så lenge som mulig.

Dette må gjøres

- Involvere aktuelle samfunnsaktører, både offentlige, private og frivillige, i arbeidet med å skape nye løsninger.
- Skape et mangfold av arenaer for deltakelse og tilhørighet.
- Tilrettelegge for ulike former for bofellesskap og boligfellesskap.

Lillehammer kommunes oppgaver

- Involvere de som mottar tjenester i utforming og tilrettelegging.

- Sette inn effektive tiltak så raskt som mulig etter at problemer er oppdaget og kartlagt.
- Videreutvikle tverrfaglig samarbeid rundt de som trenger ekstra oppfølging.
- Legge til rette for og tilby et mangfoldig dag-, aktivitets- og sysselsettingstilbud.
- Utvikle og ta i bruk nye løsninger som bidrar til at alle kan bo i eget hjem så lenge som mulig.
- Bidra aktivt til at en større andel av personer med nedsatt funksjonsevne kommer inn i arbeidslivet.

Slik ser vi om vi er på rett veg

- Antall personer på venteliste til nødvendig helsehjelp.
- Bruk av spesialisthelsetjenester.
- Bruk av velferdsteknologiske løsninger i eget hjem.
- Deltakelse i ordinært arbeidsliv, aktivitets- og sysselsettingstilbud.
- Folkehelseprofilen (fakta om folkehelse).

Foto: GD

Mangt skal vi møte – og mangt skal vi mestre.
Dagen i morgen skal bli vår beste dag... (Erik Bye)

Kultur og idrett

Lillehammer har sterke tradisjoner innen kultur og idrett og har et bredt spekter av tilbud og institusjoner. Kjente kunstnere, Maihaugen, kunstmuseet, Birken, festivaler og andre store arrangementer – for å nevne noe. Kultur, idrett, natur og friluftsliv er et gode for kommunens innbyggere. Deltakelse og opplevelse er viktig for tilhørighet og hvem vi er. Dette bidrar til god folkehelse.

Kultur og idrett gir grunnlag for nye næringer, økt tilstrømning av turister og utvikling av nye talenter.

Gjennom forutsigbare støtteordninger, kultur- og idrettsanlegg og samarbeidstiltak kan kommunen legge til rette for utøvere, organisasjoner og institusjoner. Kommunen har et særlig ansvar for et mangfoldig kulturtilbud, og å gi utfyllende tilbud der det trengs.

Slik vil vi ha det

- Lillehammer er fortsatt kjent som kulturbyen både nasjonalt og internasjonalt.
- Lillehammer har styrket sin nasjonale og internasjonale posisjon som idrettsby.
- Kultur og idrett gir gode opplevelser for alle og bidrar til samfunnsutvikling.

Dette må gjøres

- Forutsigbare rammer og satsing på næringer innen kultur og idrett.

- Legge til rette for frivillige organisasjoner og uorganiserte aktiviteter.
- Styrke kultur og idrett gjennom bredt samarbeid mellom det offentlige, arrangører, institusjoner, reiseliv og media.

Lillehammer kommunes oppgaver

- Drive og videreutvikle egne tilbud og anlegg forutsigbart.
- Legge til rette for at det frivillige kulturlivet kan drive sin virksomhet aktivt og selvstendig.
- Bidra til å opprettholde et variert kulturtilbud, spesielt rettet mot barn og unge.

Slik ser vi om vi er på rett veg

- Antall festivaler og større arrangementer.
- Antall medlemmer i lag og foreninger.
- Antall arbeidsplasser innen kultur og idrett.
- Plassering på Norsk Kulturbarometer (SSB) og Næringsindeksen (NHO).

Lillehammerregionen har ambisjoner om å være den mest komplette region for vintersport og opplevelser i Europa (Regionrådet)

By- og næringsutvikling

Lillehammer er regionsenter og historisk sett et knutepunkt for trafikken mellom Oslo, Trondheim og Vestlandet.

Kommunen er en del av en større bo- og arbeidsmarkedsregion. Kontakt og samarbeid med de øvrige store byregionene rundt Mjøsa er viktig for å styrke innlandet.

I samarbeid med de andre Mjøsbyene vil Lillehammer bidra til at byenes særpreg, styrke og fortrinn utvikles til beste for hele Mjøsregionen. Samtidig skal byen fortsatt ha god kontakt med Gudbrandsdalen. Bredt samarbeid innad i Lillehammerregionen og med de tiliggende kommunene Ringsaker og Gjøvik vil være særlig viktig for å utnytte regionens muligheter.

Lillehammer kommune har et velfungerende næringsliv, selv om noen etterlyser mer nytenkning. Fire-felts motorvei og tospors jernbane vil gi større muligheter for å utnytte egen vekstkraft. Det krever samarbeid mellom næringslivet og det offentlige, forsknings- og utdanningsinstitusjoner og andre kommuner. For deler av næringslivet er det også viktig med bedre tilgang på areal.

Slik vil vi ha det

- Lillehammer er et sterkt og attraktivt kompetanse-, service- og handelssenter.
- En stor del av sysselsettingsveksten skjer gjennom samarbeid mellom det offentlige, næringsliv og forsknings- og kompetansemiljøer.

Dette må gjøres

- Det offentlige, næringslivet og kompetanse- og forskningsmiljøene må samarbeide nært for å utvikle eksisterende næringer og bygge opp nye.
- Arbeide aktivt for å trekke til seg nye arbeidsplasser innen offentlige tjenester som kan lokaliseres utenfor hovedstaden.

Lillehammer kommunes oppgaver

- Innta en aktiv rolle når det gjelder å skaffe og tilrettelegge tilstrekkelig med næringsarealer.
- Være en aktiv pådriver i samarbeid med forsknings- og utdanningsinstitusjonene og næringslivet.
- Være en forutsigbar, positiv og aktiv tilrettelegger og samarbeidspartner for eksisterende og nye næringer.

Slik ser vi om vi er på rett veg

- Sysselsettingsvekst i forhold til befolkningsvekst.
- Tilgjengelige næringsarealer.
- Plasseringer i Nærings-NM og tilsvarende undersøkelser.

Fotograf Kirsti Hovde

Næringsaktører og fremtidige innbyggere skal virkelig føle seg velkommen (innspill)

Samferdsel og transport

Veg og jernbane har lenge vært, og vil fortsatt være, av stor betydning for hvordan Lillehammer og regionen skal utvikle seg i framtida. Vi vil ha to-spors jernbane og fire-felts E6 så fort som mulig!

Det forventes at flere enn i dag vil pendle over kommunegrensene. Effektive og miljøvennlige transportløsninger i Mjøsområdet er viktig for befolkningen, og for vekst i næringslivet.

Godt bymiljø forutsetter at det både er plass til handel og boliger i Lillehammer sentrum. Biltrafikken er en utfordring. Det må være vilje og evne til å samarbeide om mer framtidsrettede løsninger for gjennomgangstrafikk og parkering.

Slik vil vi ha det

- Fire-felts E6, InterCity og dobbeltspor på Dovrebanen er bygd ut gjennom Lillehammer innen 2023.
- Lillehammer har effektiv, miljøvennlig transport og muligheter for bilfri ferdsel internt i og til og fra regionen.

Dette må gjøres

- Alternative traséer for fire-felts E6 og dobbeltsporet jernbane utredes og planlegges.
- Bygge gang- og sykkelveger.
- Kollektivtransporten bygges ut, både innenfor kommunegrensene og mellom nærliggende kommuner.

Lillehammer kommunes oppgaver

- Være pådriver for traséer til E6 og jernbane og andre større veganlegg.
- Legge til rette for bilfri ferdsel innad i kommunen og til og fra nabokommunene.

Slik ser vi om vi er på rett veg

- Tilbud og bruk av kollektivtransport internt i og inn og ut av regionen.
- Reisetid Oslo – Lillehammer.
- Andel miljøvennlige biler.
- Antall syklende.

Vi må tørre å ta upopulære beslutninger som kan vise seg å være helt vesentlig for fremtidig utvikling (innspill)

Klima og miljø

Været vil bli våtere og villere, og samfunnet må tilpasse seg endringene. I Lillehammer betyr det mer og voldsom nedbør med flom, flomskred og vann som ikke forsvinner i grunnen. Klimaendringene kan på den annen side gi nye muligheter for landbruk, turisme og tilflytting.

Lillehammer har gjort og gjør mye for å ta vare på miljøet. Det skal vi fortsette med, for kommunen har noen problemer når det gjelder byluft, og forurensning til grunn og vann. Vi må ha kunnskap og beredskap til å ta tak i nye problemer når de dukker opp. Dette krever samarbeid mellom kommune, næringsliv og den enkelte innbygger. Det handler om hvordan vi innretter oss i hverdagen, på arbeid, skole og privat.

Slik vil vi ha det

- Lillehammer har rent vann, frisk luft og ren grunn.
- Verdifulle naturområder er sikret mot inngrep som kan forringe kvaliteter, mangfold og rekreasjonsmuligheter.

Dette må gjøres

- Involvere aktuelle samfunnsaktører, både offentlige, private og frivillige, for å nå miljømål og tilpasse samfunnet til klimaendringer.
- Bygge ut på en måte som ivaretar hensyn til klimatilpassning og miljø ut over krav og forskrifter, herunder bruk av bærekraftige og miljøvennlige materialer.
- Unngå utbygging i skred- og flomfarlige områder.

Foto: GD

Lillehammer kommunes oppgaver

- Utnytte de muligheter som finnes for å ivareta hensyn til miljø og klima.
- Legge til rette for at folk kan ta energi- og klimavennlige valg i hverdagen.
- Miljøfyrtårnsertifisering inngår i plan- og rapporterings-systemet.
- Sikre kommunal vannforsyning på kort og lang sikt.

Slik ser vi om vi er på rett veg

- Kvaliteten på drikkevann.
- Måling av luftkvalitet i forhold til svevestøv og usynlig gass (NO²).
- Mengde lokale klimagassutslipp.
- Antall private og offentlige virksomheter som er miljøsertifisert.

Samfunnsikkerhet og beredskap

Lillehammer kjennetegnes av lite vold og kriminalitet, og få alvorlige hendelser. Slik skal det også være i fremtiden. Det betyr at vi hele tiden må tenke samarbeid om samfunnsikkerhet.

Offentlige myndigheter har et stort ansvar for å sette i verk tiltak som følge av ulike typer trusler, også klimaendringer.

Lillehammer har årlig mange større arrangementer. I samarbeid med offentlige myndigheter, gjør frivillige organisasjoner og enkeltpersoner en betydelig innsats for at disse kan gjennomføres på en trygg måte.

Hver enkelt innbygger kan bidra gjennom egen oppførsel og ved å være årvåkne.

Slik vil vi ha det

- Det skjer få uønskede hendelser.
- Når uønskede hendelser skjer, blir de håndtert på en god måte.

Dette må gjøres

- Involvere aktuelle samfunnsaktører, både offentlige, private og frivillige, i arbeidet med aktivt å forebygge kriser og uønskede hendelser.
- Systematisk fokus på og arbeid om sikkerhet ved arrangementer.

Lillehammer kommunes oppgaver

- Utvikle gode systemer og rutiner for internkontroll.
- Oppdaterte risiko- og sårbarhetsvurderinger for samfunn og egen virksomhet.
- Beredskapsplan er oppdatert og øvet.

Slik ser vi om vi er på rett veg

- Få uønskede hendelser.
- Oppdaterte planer og gjennomførte øvelser.
- Evaluering av krisehåndtering.

SAMARBEIDSPROSJEKTER

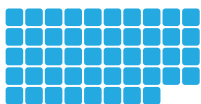
Samarbeid er kanskje det viktigste ordet i denne planen – samarbeid om samfunnsutvikling. Samfunnsutvikling er avhengig av den enkeltes innsats og samfunnets evne og vilje til samarbeid. Planen peker ut noen samarbeidsprosjekter hvor det inviteres til bred deltagelse. Det gjelder næringsliv, forsknings- og kompetansemiljøer, institusjoner, enkeltpersoner, frivillige organisasjoner og offentlige myndigheter. Nærmere utforming av prosjektene skal skje i samarbeid mellom de som deltar.

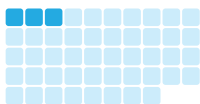
Foto: Jørgen Skaug, LKK

1. Sammen om oppvekstmiljøet
2. Mer aktiv kommunal tomte- og boligpolitikk
3. Internasjonale Lillehammer
 - Det flerkulturelle Lillehammer
 - Internasjonal strategi
 - Kulturbyen
4. Miljø og klima for folk flest
5. Storhove som samarbeidsarena og innovasjonssenter
6. Dugnad for folkehelse
7. Samarbeid mellom det offentlige, forsknings og kompetansemiljøer, næringsliv, frivillig sektor og andre offentlige instanser om
 - utvikling av kommunale tjenester
 - nye næringer og arbeidsplasser
8. Byutvikling Lillehammer 2044 – framtidens transportløsninger sett i sammenheng med ønsket byutvikling
9. Byutvikling Nord – ny bydel for bolig og næring
10. Miljøvennlige boligfellesskap

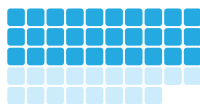
NOEN TALL

Totalt 480 km²

Ca. 30 km² dyrket
mark

Ca. 300 km²
produktiv skog

17.000 har
arbeidssted i
Lillehammer

10.500 både bor
og arbeider i
Lillehammer

5.500 pendler
til jobb på
Lillehammer

3.200 reiser ut av
kommunen på
jobb

4.500 studenter
på HIL

210.000 besøk
i Lillehammer
bibliotek

27000 innbyggere
fordelt slik
(avrundet):

Sentrum	5000
Nordre Ål	8000
Søre Ål	3500
Vårsetergrenda/Røyslimoen	3000
Øvre Ål/Nordseter	1000
Fåberg/Jørstadmoen	2500
Vingnes/Vingar	2000
Vingrom	1000
Saksumdal	350
Rudsbygd	550

		ENHET LHMR	OPPLAND	LANDET
Befolkningsvekst (årlig siste 5 år)	%	0,8	0,4	1,3
Andel kvinner	%	51,4	50,1	49,8
Andel innvandrerbakgrunn	%	9,5	7,6	13,0
Andel med høyskole/universitet	%	35,4	22,1	28,8
Gjennomsnittsalder		40,7	41,6	38,3
Forventet levealder kvinner		83,1	81,7	82,2
Forventet levealder menn		78,1	76,8	77,2
Gjennomsnittsinntekt 2011	kr	256 100	234 100	276 100
Andel lavinntektshusholdninger	%	9,5	9,9	9,4
Ikke fullført videregående skole	%	23	27	25

Sysselsatte fordelt på yrker

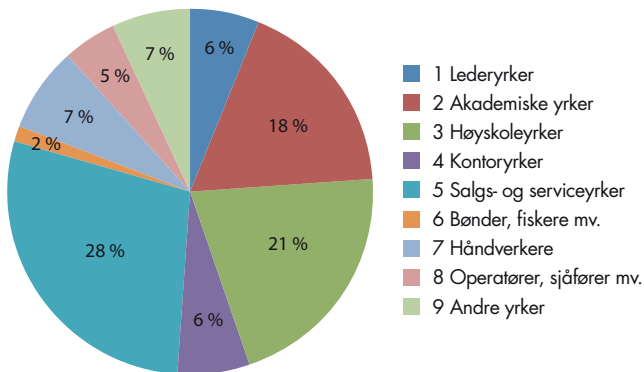

Foto: Bjørn Riise

MUNICIPAL MASTER PLAN

The Norwegian Planning and Building Act obliges municipalities to develop a municipal master plan consisting two elements: the social element and the land-use element.

This social element of the municipal master plan addresses all aspects of the local community. It involves people and their lives, and addresses Lillehammer at present and towards 2027.

Planning aims to promote sustainable local development for the benefit of individuals, the community and future generations. For Lillehammer this means that by 2027, the municipality shall have

- reached a goal of 30 % reduction in greenhouse gas emissions (2020)
- contributed to ensure a high level of national food self-sufficiency
- achieved a minimum rate of 90% of youth completing high school level education
- developed employment opportunities in pace with population change

Collaboration is a most important concern of this plan, between the public and private sectors, research and higher education institutions, volunteer organizations and individuals.

Notater

SAMARBEID

Lillehammer
kommune

Postboks 986, Storgata 51, 2626 Lillehammer
Telefon 61 05 05 00, kommunenr 0501

www.lillehammer.kommune.no
postmottak@lillehammer.kommune.no